FRANCKESCHE STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Si aduersas rem iudicatam. &c. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

pupilli.§.ſed ſi ego.ff.de neg.geſ.niſi in ſubſidiū,vt in l.ſi.eo.ti.&
liberator.j.de rei ven.cum ibi plenè no.& ff.ſi cer.per.l.ſi quis ſer-
3 num.† In gloſ.mag.ibi.[l.ſi communem.] Doct.dicūt ꝙ minor
ætas vnius ex ſocijs bene pōt prodeſſe alijs ſocijs. ne ſeruitus vel
aliud ius indiuiduum tollat̃ ꝑ non vſum , vel ꝑ præſcriptionem.
ita loquit̃ illa l. cum enim nō poſsit tolli contra minorem ſeu pu
pillum ꝓpter priuilegium ætatis,tota conſeruat̃.& ſic etiam quo
ad ſocios:cum diuiſionem non recipiat. Sed ſi poneremus illam
ſeruitutem fore perditam aliqua ratione:vt quia omnes ſimul re-
nuntiauerit:& poſtea vnus ratione minoris ætatis reſtitueretur
ad ipſam recuperandam:talis reſtitutio nō ꝓdeſſet ſocijs: quia fa
cilius conſeruat̃ in eſſe,quam poſtquam ꝑdita eſt recuperet̃. ar.
l.parte furioſo.cum ibi not.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.& ꝓ-
per maioriam reſti.in integ.quæ eſt beneficium perſonale. Sed
qualiter poterit reſtitui hæc ſeruitus ad fundum cōmunem vni,
quin reſtituat̃ etiā alijs:cū ꝓ parte fundi,ꝓ indiuiſo conſtitui nō
poſsit:vt in l.pro parte.ff.de ſerui. Dicit Pet.ꝙ non reſtitueretur
ſubſtantia ſeruitutis:ſed commoditas:tenebit̃ enim aduerſarius
pati ꝙ ille reſtitutus vtatur ſeruitute per fundum ſuum ad fun-
dū communem:ſed nō tenebit̃ pati ꝙ alij vtant̃:& hoc pōt fieri:
vt in l.per fundum.de ſer.ruſ.prædi.Raph.dicit ꝙ ſi hoc eſſet,mi
nor ille non eſſet plenariè reſtitutus: quia non ad ius reale ſerui-
tutis,ſed ad perſonalē commoditatem,quæ extingueret̃ cū glo-
ria vt patet ex ibi not. Sed cū reſtitutio debeat reddere quod ab-
ſtulit læſio:vt in l.quod ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mino. & læſio
abſtulit ius reale,reſtitutio debet ius reale reddere.id eſt,ſubſtan
tiam ſeruitutis.hoc autem facere non pōt quo ad vnum,quin fa-
ciat etiam quo ad alios: Ideo tenet cum glo.quæ ſentit quòd reſti
tutio alijs proſit.& ſubtiliter mouetur. Item in ſeruitute propter
indiuiſibilitatem ſententia lata pro vno alijs prodeſt : vt in l.loci
corpus.§.ſi fundū.ff.ſi ſer.ven. Aliæ ll.allega. in gloſ. loquuntur
4 in diuerſis caſibus† In gl.ibi.[Item no.quòd quidam ſignant cō
trarium huic.]l.ſubaudi.ſcilicet,in ver. [nam ſi cognitis.] dum
vult quod ratificatio facta poſt minorem ætatem,noceat ratificā
tibus.nam ſi tempore tranſactionis erant minores, videtur ꝙ nō
noceat.cum debeat inſpici principium:& non finis: vt in §.ſcio.
quem gl.allegat pro contrario.ſi enim ratificaſſent in mino.æta.
nō præiudicaret eis in effectu.quia ſaltem reſtitutionem haberent,
ergo idem ſi poſt.Gloſ.dicit cōtrarium:ꝙ iſta l. non dicit quādo
ſi eſſent minores tēpore tranſactionis vnde non curat an eſſent
minores,vel maiores:& ꝙ etiam ſi erāt minores:ratificatio facta
poſt mi.æta.præiudicat eis & aduerſus eā nō habēt reſtitutionē.
Nec ob.contrarium.quia loquitur in his quæ habent neceſſariā
conſequentiam ad principium quod hic non eſt : non enim te-
nētur ratificare ſi nolebant:vnde nō trahitur retro. Nō ſunt alia.

Si aduerſus rem iudicatam. &c. *Rubrica.*

1 *Sententia quādoque ex poſt facto poſſit pro parte ualere, & pro parte reſcindi:ſicut in teſtamento.*
2 *Statutum quod non ualeat ſententia, niſi ſit ſoluta gabella ad rationem ſex denariorum pro libra,& lata ſit ſententia in c.& nō fuit ſoluta gabella niſi pro quinquaginta, ſi in totum erit ſententia nulla.*
3 *Statutum quòd nō ualeat inſtrumentum,nec fidem faciat,ſi continet maiorem ſummam de quinquaginta: niſi ſit regiſtratum in libro communis, & aliquod inſtrumentum ſit de centum & non regiſtratum.an ſaltē faciat fidem in quinquaginta? & nu.4.*
4 *Donatio ſi ſit ultra quingentos aureos ſine inſinuatione:an ſaltem teneat in quingētis?*
5 *Iudicium qualiter habeat tres partes,& an contineat ſententiam?*
Actorum appellatione,an contineatur ſententia?
Iudicium interdum ponitur pro ſententia diffinitiua, interdum pro ultima uoluntate.
6 *Aduerſus geſta cum maiore non datur reſtitutio,niſi haberent neceſſariam cōſequentiā ad geſta in minori ætate.*
7 *Practica quando conceditur reſtitutio aduerſus ſententiam.*
8 *Sententia lata in parte tātū,quādo ualeat licet regulariter debeat ferri ſuper tota ſumma petita.*
9 *Abſens cum reſtituitur propter impedimentum proueniens ex abſentia, qualiter & quatenus illud idem impedimentum duret: poſtquam reuerſus eſt.*

LEX I.

1 Minus.† Iſte tit.habet locum in ſentētijs diffini-
tiuis:ſed i interlocutorijs videt̃ dicere In
no.in c.corā.de reſti.in inte.ꝙ minor nō reſtituit̃.
Sed Io.An.dicit diſtinguendū: an interlocutoria
inferat graue ꝑiudicium:al's ſecus.& hoc dicit iſta
1 L.Minor reſtituitur a aduerſus ſententiam diffinitiuam latā cō-
tra ſe.tpe minoris ætatis, ſi ex ea læſus eſt.
Secus ſi ſit lata poſt minorem ætatem com
pletā:licet totū iudiciū fuerit agitatū tpe mi
noris ætatis.h.d.ſingu.eſt,& aliquantulum
2 ſubtilis ſecundū Bar.Venio ad caſum.† In
tex.ibi.[conſecuti.] ſic ergo erat facta exe-
cutio in illis quinq;,in quibus erat facta cō
dēnatio:& nihilominus poſſunt iſti mino-
res petere reſtōnem pro alijs quinq; in qui-
bus fuit fctā abſolutio.& ſic poſſunt ſnīam
pro parte approbare, & ꝓ parte reprobare
ſecundū Bart.ar.contra in l.cum quærit̃.ff.
de admi.tu.Sed ibi in geſtis à tutore : & eſt
alia ratio ꝗ̃ hic.Item ex hoc ſequit̃ ꝙ ſnīa
b pōt ex poſtfacto ꝓ parte valere,b & ꝓ parte
reſcindi:ſicut in teſtō:vt in l.circa.ff.de ioſ.
teſ.ſed à principio nō pōt ꝓ parte valere:&
ꝓ parte nō.licet ſit lata ſuꝑ re diuiſibilis:qa
ſnīa de ſe eſt indiuiſibilis, quó ad validita-
tem:vt no.ff.de iuriſ.om.iu.l. ſi.ꝑ.glo.ꝑ.l.in
hoc iudicio.ff.fami.erc.vnde dixit Bal.ſi di
cat ſtatutum ꝙ nō valeat ſnīa niſi ſit ſoluta
gabella ad rationem ſex denariorū ꝓ libra,
& lata ſit ſnīa in c.tm̄ nō fuit ſoluta gabella
niſi pro quinquaginta, ꝙ in totū erit ſentē-

a ¶ Minor reſtituitur. Adde gl.in c. ex parte.de reſti. ſpolia.

b ¶ Pro parte valere. Adde Ang. in l. ſancimus.in primo not. C.de pac. Car.zaba. in c. Raynutius.in ij. no.de teſt.Abb.& ſe lyn.latè in c. cum inter.extra de re iudic. Franc. Cur.

c ¶ Donatio vltra qngentos aureos.Adde Ioan. Andr. in addi. Spe.tit.de inſtru.edi. in §. porrò.

d ¶ Sed contra. Quòd ſentētia contineatur appellatione actorū. Adde Bart. in l.neq;. §.in fraudem.in fi. ff. de iure fiſ. Franc. de Arc.& ibi Lanfran. de brixi.in c. quoniā contra. de proba. do. Anto.& doc.in cap. prudentiam.de offic. deleg.Bald. & ibi ad dita.i l.ij.§. vt lit. pē. Franc. Curt.

3 tia nulla.& his diebus fui interrogatus in ſimili.† Si ſtatutū dicat
ꝙ nō valeat inſtrumētū,nec fidem faciat ſi cōtinet maiorē ſum-
mam de quinquaginta,niſi ſit regiſtratū in libro cōis. & quoddā
inſtr̄m erat de c.& non erat regiſtratum.volebat pars vti eo ſal-
4 tē in quinquaginta.† Quærebatur an poſſet:& ꝓ parte affirmati
ua facit.l.ſancimus.j.de dona.vbi nō valet donatio vltra quingē
c tos aureos, c ſine inſinuatione.& tm̄ ſi cōtinet maiorē ſummā, nō
vitiatur.ſaltem in quingentis:licet vitiet̃ in eo quod ſ.eſt.qa ſum
ma eſt diuiſibilis ꝑ ſe.vnde vtile ꝑ inutile nō debet vitiari.In cō-
trarium facit determinatio Bal.hic.ſed Bald.loquit̃ in ſumma ꝗ̃
per ſe eſt diuiſibilis.non ſic in inſt̄ro. Facit quod plenè no.in l.ſi
ſponſus.§.generaliter.ff.de do.inter vi.& vxo.Et vide quod cir-
ca hoc not.per Cy.in l.j.ſ.de erro.cal.& no.ī l.ij.j.de re iu. In tex.
ibi.[habere actionem.]ſubaudi præmiſſa tm̄ reſ.in integ.Sed mi-
randū eſt,vt reſtō cōcedat̃ ratione læſionis contingentis ex fra-
gilitate ætatis,ſi minor fecit oēm diligentiam:quare reſtituit̃ a d-
uerſus ſnīam:Reſpondeo propter dolū vel imperitiā iudicis : ſi-
5 cut propter dolū partis aduerſæ:vt ſ.de fide inſtr.l.ſi.† In tex.ibi.
[ſi tempore iudicij.]gl.exponit,ſcilicet totius. nam iudiciū habet
tres partes.i.principiū in cōteſtatione. medium in ꝓbationibus:
& finē in ſnīa:vt j.de iud.aut̃.ad hæc.& ſic appl'one iudicij con-
tinet̃ ſnīa.nō ſic videt̃ cōtineri appellatiōe actorū per l.ij.ſ.vt lit.
d pen.in prin.in alternatiua ꝗ̃ ibi ponit̃. Sed cōtra d vident̃ tenere
Doct.ꝑ l.actorū.ff.de re iudi.& not.in addi.Spec.in ti.de ſēn.§.j.
vel exponit iudicium.i.ſnīæ.& ſic ponitur totum ꝓ parte: vt col-
ligitur ex tex.qui ſequitur.[ſentētia ꝓlata eſt &c.]Et ſic no.ꝙ in
terdū iudiciū ponit̃ ꝓ ſentētia diffinitiua. Interdū ꝓ vltima vo-
luntate:vt cū dicimus iudicium teſtatoris. In tex.ibi.[vobis largi
tur.]vt quia eſtis adhuc infrà minorē ætatem,vel infrà quadriē-
6 nium quo petit̃ reſtō.† In tex.ibi.[ſnīa prolata.]ſub.intellige etiā
ſi ꝑ vnā diē poſt completam minorē ætatē ſcd'm gl.qm̄ aduerſus
geſta cū maiore nō dat̃ reſtō:niſi haberēt neceſſariam cōſequen-
tiam ad geſta in minori ætate:vt in l.iij.§.ſcio.ff.de mino. Ideo di
cit hic.Bar.no.ꝙ ſi iſta ſnīa abſolutoria ī quinq; fuiſſet lata ꝓpter
defectū cōmiſſum ī minori ætate;quia ꝓbaſſent niſi qnq;, ꝙ erat
cōcluſum in cauſa.& ſic iudex habuit neceſſe ſnīam ferre: & tūc
iſti reſtituerēt̃.licet lata eſſet tpe maioris ætatis;ſed iſta lex debet
ītelligi qn̄ iſti minores nō cōmiſerūt defectū tpe minoris ætatis:
ſed defectus ꝓceſsit à iudice.tūc em̄ licet hēret iudex neceſſe ſen
tētiā ferre,poſtq̄ cognouit de cā.l.de qua re.ff.de iu. nō tm̄ habe-
bat neceſſe ſic ferre.& in hoc ſnīa iſta nō habet neceſſariā conſe-
quentiam ad geſta in minori ætate.ideo nō trahit̃ retro:vt videat̃
7 lata in minori ætate:vt dixi in l.ꝑcę.† In tex.ibi.[iterato eandem
&c.]No.ſecundū Bar.qa iſta l.vr̄ ponere practicam qn̄ cōcedit̃
reſtō aduerſus ſnīam:vt debeat dūtaxat reſcindi ſnīa ꝗ̃ obſtabat:
& iudiciū debeat de nouo iterari,& noua inſtātia inchoari corā
iudice cōpetētī.Et iſtud eſt vtile:quia pōt eſſe ꝙ iudex q reſtituit

nō fuit iudex cauſæ qui tulit ſnīam:ſed ſuperiori:vt in l.p̄fecti.ff.
de min. Nā reſciſſa ſentētia ſuper negotio principali, de nouo in-
choādo iudiciū, remittent partes ad cōpetētē iudicē:& ſic reſ. in
inte. nō deuoluit negotiū principale ad ſuperiorē, ſicut deuoluit
appl'o, vt i l. Carmelia pia. de iure pa. Et ita videt terminare Cy.
poſt Pe. j. ſi aduer. lib. l. j. & etiam in alio differt reſtō ab appl'one:
quia appellatio ſtatim reſcindit pronūtiatū: vt in l. j. in fi. j. ad tur.
& ff. de inf. a. l. furti. §. j. ſed petitio reſtōnis nō imò expectatur:ſed
ſnīa reſcindēs. Vult etiam Bart. ꝙ nō redeant partes ad veterem
inſtantiā:ſed inchoāt nouā, quod eſt verū. ſi tp̄s primę inſtātię iā
erat lapſum. al's redibunt ad veterem:vt in ſimili dixi in l. ſi diuer
ſa. s. de tranſact. & ſic læſio conſiſtebat in ſola ſnīa: quia minor
fecit diligenter ea q̄ habebat facere, tūc ſnīa reſciſſa petet pronū
tiari ex eiſdē actis cōtrarium eius quod fuit pronūtiatum. Si ve-
rò cōmiſerat defectū: puta in probando, petet ſe reponi in eo ſta-
tu in quo erat ante illum defectum: puta vt poſsit probare quod
ꝓbare omiſerat: vt in l. minor. xxv. annis. §. omiſſam. ff. de mino.
Iudex ergo reſtituens ſolū irritabit ſnīam quæ obſtabat. nec vl-
tra progredit: q̄a reſtitutio ſolū reſtituit quod abſtulit lęſio, ſed ſi
aduerſarius minoris fuit abſolutus, cū deberet cōdēnari, reſcin-
detur abſolutio. & nō reſtituitur condemnatio per iudicē reſcin
dentem, vt ipſe poſsit condemnare, cum illam condemnationē
nunquā minor habuerit: ſed apperiet ſibi via vt poſsit petere eā
fieri ꝑ iudicē cōpetentē: & ita declaro not. hic per Bar. ſatis con-
8 fuſè. & per Cy. in d. l. j. qui melius dat ad intelligendum. † In gl.
j. in fi. Tu diſtingue. ꝙ aut in libello nō fuit expreſſa certa quan-
titas: vt quia petierunt tutorem cōdemnari ad reddendum ratio-
nem adminiſtrationis de tali articulo: puta de adminiſtratione ſa
lis, & etiam ad reſtitutionē reliquorū. & reliqua erāt x. & iudex
nō condemnauit niſi in v. & tūc videtur abſoluiſſe in aliꝭs v. &
ita poteſt ꝓcedere opi. quæ ponitur in ver. [ſed quidam dicūt.]
& ſic valet in totum: & poteſt optimè procedere iſta l. aut expreſ
ſit certam quantitatem: quia petierunt ipſum cōdemnari in x. &
iudex nō cōdemnauit niſi in v. & de aliꝭs nō fecit mētionē: & tūc
nō videt in aliꝭs quinꝗ abſolutus. & ſnīa erat nulla: quia ſup to-
to ſumma deducta debebat pronuntiari: & ita procedit alia opi.
quā tenet gl. & Azo. Et iſta eſt cōis opi. per l. in hoc iudicio. ff. fa
mi. ercii. & no. in l. apud Celſum. §. Item quærit. de do. exce. & ad
hoc ſemper allegat iſta gl. hoc tamē procedit. q̄n ex vna cauſa pe
tit vna ſumma tāquam vna. Sed ſi ex diuerſis cauſis peterentur
x. puta ex vna v. & ex alia v. & ſic peterentur, vt plures ſummæ,
tunc valeret ſentētia in quinꝗ ex vna cauſa: licet de aliꝭs quinꝗ
ex alia cauſa nihil eſſet pronuntiatum: quia tot cenſentur libelli
& ſententiæ quot ſunt cauſæ diuerſæ & ſummæ: vt in l. etiam. ff.
de mino. Item procedit q̄n ab vno eſſet petita vna quātitas. ſi ve-
rò à pluribus: tūc vnus poſſet cōdemnari in parte illius quātita-
tis, & quó ad alios ſuperſederi: & alia die condemnari: vel abſol-
ui: vt in l. nō idcirco. ff. de iudi. & not. in l. de vno quoꝗ. de re iu-
di. quia propter pluralitatem perſonarum: licet vna fuerit cauſa
petēdi, cenſentur tamē plus & plures ſummæ: niſi in prædictis
duobus caſibus fuiſſet actum expreſsè ꝙ ſuper toto ꝓnuntietur:
quia tūc nō valeret ſnīa lata in parte: vt in l. quid tamē. in prin. &
ibi no. ff. de arbi. Item prædicta procedunt. quādo inſtantia tenet
ſuper tota ſumma. Si aūt ꝓ parte, licet ſit vna ſumma & vna cau-
ſa, valet ſnīa ī illa parte: licet de alia nō fuerit facta mētio: vt in l. ſi
cōſtāte. §. fi. & ibi no. ff. ſol. ma. Item ſi in parte ſummæ petitę fuiſ
ſet oppoſita exceptio, & in parte nō: valeret ſentētia lata in parte
in qua fuiſſet oppoſita: & ab illa parte in qua non fuit oppoſita
cenſeretur abſolutus: ita tenet Barto. no. in l. ſi plures. in fi. in prin
cip. ff. de fideiuſ. Item ſi fuiſſet actum cōtra duos reos debēdi ad
c. & fuiſſet petitum quēlibet eorum inſolidum condemnari vna
ſolutione: tamē ſufficiēte: ſi iudex quēlibet eorum cōdemnaret ꝓ
parte: licet ab altera parte nō abſolueret: valeret ſnīa: q̄a lata eſſet
ſuper tota quātitate petita: licet nō eodem modo quo petitū fue-
rit. & ſic nō in ſubſtātia, ſed in qualitate iudex omiſit: ita no. dicit
Bar. j. ſi plu. vna. ſen. l. vnica. Item ſi ſuper parte cognouit iudex:
& ſup alia parte nō, vt ſi petebam à te x. tāquam ab hærede Titiꝭ:
q̄a tenebamini mihi ad x. & ſic quilibet ꝓ parte, ſi iudex cogno-
uit de obligatiōe tua. de hæreditate verò nō cognouit, pōt te cō-
dēnare ī v. & licet de aliꝭs v. nullā faciat mētionē: & nō videris cō
dēnatus ī illis, nec abſolutus. ꝑ ea q̄ no. bar. ī l. terminato. j. de fru.
& lit. expē. Et no. iſtas limitatiōes, q̄ per neminē ita plenè ponū-
9 tur hic. † In glo. quæ incipit. [ſ. totius.] in fi. Tu dic ꝙ alia ratio
eſt in abſente cauſa reipublicæ quā in minore. Nam abſens reſti
tuitur ꝓpter impedimentū ꝓueniens ex abſentia: quia nō potuit
adeſſe iudicio, & certè illud idē impedimentū durat poſtquā re-
uerſus eſt ad paucos dies, quibus non pōt vacare ad iudicium:
ſed cōponit ſarcinulas, & quęrit aduocatū, & vult de facto in-
formari. Ideo illud paucū tēpus habet pro abſentia, & ita eſt pri
uilegiatū, ſicut tp̄s abſentiæ. quæ ratio ceſſat in minore facto ma
iore: quia reſtitutio non conceditr propter impedimentum, ſed
propter priuilegium ætatis: quod ceſſat completa ætati minori.
Or habetis vnam optimam & vtiliſsimam legem, & clariſsimè
declaratam.

2 ☞ *Actor poteſt in ſuo libello facere mentionem de exceptione quàm prætendit ſe reus habere, & eam non obſtare: tamen fatuè facit.*

3 *Qualiter debeant deponere teſtes in probando quod quis geſſit ſe pro patrefamilias?*

LEX II.

1 SI cùm pater. † In cauſa ſtatus filius reſtituit
contra patrem in ſententia con-
tra filium lata. h. d. In tex. ibi: [miniméque emancipa-
2 tionem &c. † [No. ſecundū doct. ꝙ pōt actor in ſuo li
bello facere mentionē de exceptione quā prætendit ſe reus ha-
bere, & eā non obſtare: vt ſi peto à te x. non obſtāte pacto de nō
petendo: qd' dico nō valere: & de hoc per Inn. in c. cū Bertoldus.
circa fi. de re iudi. & in c. ſup literis. de reſcri. & ꝑ Bal. s. de pac. l.
pacta quę cōtra. in fi. & in l. tale pactū. §. qui ꝓuocauit. ff. e. ti. Fa-
tuè tn̄ facit actor ita exprimendo: ſed cautius eſt diſsimulare, &
ꝑmittere ꝙ reus excipiat: q̄a fortè hoc nō faciat: & ſic ſuccūbet.
vt no. in l. ſi vnus. §. pactus. in gl. in opponēdo. ff. de pac. vel ſi op-
ponet, nō ꝓbauit. & idē quia actor ſic faciēdo releuat reū ab one
re ꝓponendi, & etiā ꝓbandi. & onerat ſe in probādo replicatio-
nem: ideo melius facit diſsimulare. ar. in l. doli. circa fi. ff. de exce.
do. In gl. ij. ibi & longū. Doc. dicūt ꝙ aut patri mouēti q̄ōnē ſta-
tus filio, opponit dūtaxat lapſus tp̄is, q̄a filius dicit ſe geſsiſſe ꝓ
emācipato: & ꝓ homine ſui iuris ꝑ plures annos p̄re ſciēte: & pa
tiēte & tūc ad excludendū patrē requirit curſus xx. annorū. vt in
l. j. j. de pat. pote. Aut opponit curſus tp̄is, & etiā factū patris: q̄a
dr̄ ꝙ ipſum emācipauit. licet p̄r dicat ꝙ emācipatio nō valuerit:
& tūc ſufficit curſus x. annorū ad excludēdū patrē, ne poſsit di-
cere emancipationem nullā. ita loquit l. ſi poſt mortē. de adop.
3 † Qualiter aūt debeant deponere teſtes in probādo ꝙ geſsit ſe ꝓ
patrefa. vide hic per Bal. Si verò opponitur duntaxat factū pa-
tris: puta emācipatio, tūc nō excludit pater ſi vult ꝓbare eā nul-
lā: ſed in p̄cedenti caſu ſic, & iſto caſu loquit iſta l. & no. ſecun-
dū Bal. ꝙ pōt intereſſe filiꝭ eſſe emācipatū à p̄re: aliàs nō reſtitue
retur tanquā læſus: iō emācipatio dicit beneficiū ſecundū Bald.

2 ☞ *Ordinarius iudex poteſt aduerſus ſuam ſententiam reſtituere: ſed appellatio debet interponi ad ſuperiorem?*

3 *Quid in delegato?*

4 *Cum conſtitutio legati de latere dictet quod appellatio non intelligatur deſerta, licet apoſtoli non fuerunt petiti, & aliquis delegatus à papa dedit ſententiam in terra ſuæ delegationis, à qua fuit appellatum, & apoſtoli non fuerunt petiti, an appellatio erit deſerta?*

LEX III.

ADuerſus. Contra ſententiam delegati à princi-
pe non poteſt inferior ordinarius re-
1 ſtituere: ſed ſolus princeps. h. d. † Sed an ipſemet delega-
tus poſsit? Doc. dicunt ꝙ ſi eſt ſententia diffinitiua, nō
poteſt: quia ſtatim ea lata finita eſt iuriſdictio ſua: vt in l. ſi iudex
poſtea quam. ff. de re iudi. ſecus ſi eſt interlocutoria, quę non ha-
beat vim diffinitiuæ: quia poſt eā ſperatur diffinitiua. aliàs eſſet
idē quod in diffinitiua. nā cū habeat iuriſdictionē ſuper principa
li, videtur habere ſuper incidētibus. l. ij. ff. de iuriſ. om. iudi. Sed d.
Rapha. tenet ꝙ etiam aduerſus diffinitiuam vel habentem vim
diffinitiuæ, poſsit reſtituere: quia iuriſdictio delegati à principe
non finitur per diffinitiuam: vt in c. quærenti. de offi. delega. Sed
certè eſt verum ꝙ durat poſt diffinitiuam quantùm ad mittēdū
eam executioni. non quantùm ad retractandum ipſam. Ideo te-
2 ne præce. opinio. † ordinarius verò iudex bene poteſt aduerſus
ſuam ſententiam reſtituere: quia eius iuriſdictio non finitur: vt
in l. præfecti. ff. de mino. & etiam ſuperior eo, ſed non inferior or
dinarius. vt in l. minor autem. eodem titu. Et in hoc differt ap-
pellatio à reſtitutione: quoniam appellatio ſemper debet inter-
poni ad ſuperiorem: non autem ad eundem qui ſentētiam tulit,

nec valet conſuetudo in contrarium:vt in c.ij.de cõſuetudine.li. vj.ſed reſtitutio poteſt peti coram eodem,vel coram ſuperiore.ſe cundũ ea tamẽ quæ ſ.dixi:& idem quod dixi in reſti.eſt etiam in cauſa nullitatis:quia poteſt peti coram eodẽ ſi eſt ordinarius:vel
1 coram ſuperiore:non autem inferiore.†Sed ſi ſit delegatus.eſt di ſtinguendum an ſit diffinitiua,& de illius nullitate nõ poteſt co gnoſcere ipſe idẽ:an interlocutoria,& tũc ſecus. imò nõ.niſi ipſe idem,ſed ordinarius:quia ſuper nullitate interlocutoriæ non po teſt adiri ſuperior:ne differatur iudiciũ,ſecundũ Inno.qui ita ſin gu.not.in cap.dilecto.de appel.licet bene poſsit appellari ab in terlocutoria. Tene menti:quia ſingu.eſt hoc:& Bal.hic tãgit:ſed ſi eſſet legatus bñ poſſet delegatus adiri per viã querelæ ſup nul litate interlocutoriæ:quia ſicut delegãs põt eam reuocare.vt in l. ſi quis & à quo.ap.ita declarare nullã ſecundũ Inno.in loco p̃ allegato.Tene bene mẽti.quia nõ ita reperies alibi.†In fi.tex.ibi.
4 [ſolus princeps.]ſuper.per ſe vel per alium cui committet, ſicut cauſa appellationis:vt in aut.de appella.l.fi.& ſic eſt expedita vl tima gl.quæ opponit de illo §.ſed iſte text.debet intelligi ſecũdũ illum.Et inducit Bald.hanc legem ſubtiliter & notabiliter ad q̃ ſtionem talem. Dictat conſtitutio legati de latere ꝙ appellatio nõ intelligatur deſerta,licet apl'i nõ fuerint petiti. Modò quidã delegatus à Papa dedit ſentẽtiam in terra ſuæ delegatiõis, à qua
1 fuit appellatum:& apoſtoli nõ fuerũt petiti.[a] An appellatio erit deſerta:videt ꝙ nõ per illam cõſtitutionem.In cõtrarium: quia illa cõſtitutio cum ſit facta ab inferiore à principe.ſ. legato de la tere,nihil poteſt operari in ſentẽtia delegati à principe: vt hic pa tet in prætore,qui non poteſt aduerſus illam reſtituere. & quod quis inferior nõ poteſt per viam ſentẽtiæ, nõ poteſt etiam p viã ſtatuti,vel cõſtõnis:cum iſta pcedãt à pari potẽtia cauſæ efficiẽ tis.& hoc ſi dicta cõſtitutio facta fuit authoritate legatiõis, & tũc nõ includat niſi ſentẽtias quæ ferũtur à iudicibus ſuæ delega tionis,quæ ſibi ſubſunt.nõ autem quæ ferrẽtur à delegato princi pis,qui in ea cauſa ſuperior eſt eo:vt in c.ſtuduiſti.de offi.leg. Et intellectum eſt verum.etiam ſi Papa cõſtitutiones eius cõfirmaret: quia natura cõfirma.eſt roborare cõfirmatum. nõ autem ipſum extẽdere ad ea quæ ſub illo nõ comprehẽdebãtur:vt eſt caſus no tabilis in l.Aurelius.§.j.ff.de lib.leg.Sed talis ſnĩa delegati nõ cõ prehẽdebatur añ cõfirmationem.ergo nec põt incipi cõprehẽdi. Sed ſi factę fuiſſent cõſtitutiões authoritate Papæ dãtis in hoc ſibi expreſſum mãdatũ,cẽſentur factæ à Papa. & ſic comprehẽ deret ſnĩa delegati à Papa. Iſta ſunt verba ſua ſubtilia & pulchra licet nõ ita clarè.Tene mẽti:quia ipſe habuit intellectum ſpecula tiuum.Et pro certo fui vno polito doctore,& ſeppe bene anche lui induce piu ſubtilmẽte che Bartolo Ma.pur Bartolo general mente ſequita meglio il vero che Baldo.

2 *¶Sicut tutor & curator poteſt authoritatem interponere,an ita & procurator con ſtitutus cum eorum authoritate?*

1 *Sententia lata contra adultum qui nõ habeat curatorem non valet,& quid in interlocu toria,& quid ſi habuit curatorem qui poſtea defuit? & nu.4.*

3 *Remiſsiões in poſſeſsionem ex primo uel ſecundo decreto ſunt interlocutoriæ. & qualiter ferri poſſunt contra minorem indefenſum?*

4 *Si tutor uel curator affuit in principio, & etiam in medio cauſæ: ſed in fine ad audien dam ſententiam non fuit citatus ipſe tutor uel curator,ſed ipſe minor cum alio cu ratore qui non interuenerat in præcedentibus,an ualebit ſententia?*

LEX IIII.

1 CVm & minores.†Sentẽtia diffinitiua lata cõtra minorẽ ĩdefenſum, ipſo iure nõ valet:ideo reſtitutio nõ eſt neceſſaria: ſed ſi fuit legitimè defenſus per tutorem vel curatorem,ſeu procuratorem legitimè cõſtitutum,valet.Ideo eſt neceſſaria re ſtitutio ſi læſus fuerit,& ſnĩa trãſiuerit in rem iudic.hoc dicit. Si enim nõ trãſiuiſſet,poſſet appellare.vñ nõ eſſet neceſſaria:ſed be ne poſſet eſſe vtilis,ſi volet adire ſuperiorem:& coram eodem ſe reſtitui petere.vt not.j.l.pxi.& ſic auxilium extraordinariũ põt concurrere cum ordinario.qñ per ipſum extraordinariũ plenius prouidet:quod dic vt not.in l.in prouinciali.de ope.no.nũ.Si ve rò procu.nõ fuiſſet legitimè cõſtitutus: tuũc nõ cenſeret legitimè defenſus.nec valeret.ar.ſ.de procura.l.qui abſente.& hoc quãdo cõtra minorẽ eſt lata.ſi aũt pro eo,valet.licet in iudicio legitimè nõ interuenerit:quia nõ cum authoritate ſui adminiſtratoris.per l.nõ eo minus.ſ.de procu.Erit ergo iudicium in pendẽti.& ex fu turo euentu declarat an fuerit nullum,vel nõ:quia ſi feratur pro minore,cenſetur ſemper fuiſſe validum.Si contra,ſemper inuali

2 dũ ſecũdũ.Bal.†Et dicit Bal.per iſtum tex. in fi.ꝙ ſicut tutor & curator poſſet authori tatem interponere. ita & procurator cõſti tutus cum eorum authoritate,ſed mihi du dium hoc videtur:quia interpoſitio authoritatis nõ poteſt fieri p alium:vt in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi. procõſul. licet poſsit conſtitui procurator ad litigandum.aliud eſt litigare. aliud authoritatem interponere:vñ in hoc gñali mãdato procura tor nõ comprehẽditur:nec põt ſpecialiter demandari.& hoc pu to verius.In gl.mag.ibi.[licet nulla lex hoc dicat.]Tu dic quòd imò eſt.l.expreſſa.quam gloſſ.ſ.allegat.ff.de re iudi.l.acta.§.fi.& etiam in pluribus alijs legibus dicentibus ꝙ minor ſine authori tate curatoris nõ habet legitimam perſonam ſtãdi in iudicio:& qui vult cum eo litigare,faciat ſibi dari curatorẽ: ad hoc vt iudi cium valeat:vt j.qui da.tut.poſ.l.vniuerſis.& qui leg.per.l.ij.& q pe.tu.l.j.& l.admone.& inſti.de cura.§.inuiti.ſecundùm Gul.de Cu.qui allegat has ll.in d.l.ij.& j.qño & quãdo iu.l.ſi præſes Sic
3 ergo no.iſtã gl.quæ ſemper allegat†ꝙ diſtinctio.l.ſi curatorẽ.hñs ſ.de in inte.reſt.nõ habet locũ in iudicijs:quæ nõ valẽt in p̃iudi ciũ minoris ſine curatore.ſiue ipſum habeat,ſiue nõ:& hoc quã do cõtra eos ferẽ ſnĩa diffinitiua:ſi autẽ interlocutoria: dic vt in ſeq.q.In gl.ibi.[l.ſi minor.]& eſt ratio:quia iſtę remiſsiões ĩ poſ ſeſsionem ex primo vel ſecũdo decreto ſunt interlocutoriæ: & ipſarum natura eſt ꝙ nõ ferũtur niſi cõtra indefenſum.ideo va lẽt cõtra minorẽ indefenſum eo modo quo gloſ.dicit.Sed in alijs interlo.quarũ natura nõ eſt vt ferãtur cõtra indefenſum, diſtin gue.An ſint præiudiciales,vt habeãt vim diffinitiuę:& nõ valẽt cõtra minorẽ ĩdefenſum.vt in l.ſi p̃ſes quaſi deſertam.j. quomo do & qñ iu.Aut nõ ſunt p̃iudiciales:nec habẽt vim diffinitiuæ: & tunc ſecus.Circa quod vide quod no.Bar.in l.fi.poſt princ.ff. de in inte.reſt. Sed pone quod eſt quædam ſnĩa quę eſt diffiniti ua vno reſpectu.ſ.iudicis.& alio reſpectu.ſ. partium eſt interlo. Pone exemplum ſi fuit appellatum ab interlo.& iudex pronũtia uit bñ vel malè appellatum:certè iſta pronũtiatio eſt diffinitiua reſpectu iudicis,qui fuit principaliter aditus ſuper hoc grauami ne:nec ſuper alio habebat principaliter iudicare:ſed reſpectu par tium poteſt dici interlo.qa finis huius pronũtiatiõis ordinaẽ ad primã interlo.an ergo valebit ſi lata ſit cõtra minorẽ ĩdefenſum? Bal. hic tãgit.& videẽ poſſe dici ꝙ ſit inſpiciẽda natura illius pri mæ ĩterlo.vt ſi ſit talis quæ poſsit valere cõtra minorem ĩdefen ſum:valebit etiam iſta quæ ordinaẽ ad illam.aliàs ſecus. Quãdo aũt valeat vel nõ,dixi ſ.Et per iſtam gloſ.& id quod ſ.dixi,dicit Bal.ꝙ ſnĩa bãni põt ferri cõtra minorẽ idefenſum: qa de natura eius eſt ꝙ nõ feratur niſi cõtra indefenſum.ſicut interlo.de mittẽ
4 do in poſ.ex prĩo vel ſecũdo decr.Tene mẽti.†In gl.ibi.[ſed dic cõtra.]iſta determinatio nõ placet doct. qa qua ratiõe nõ teneẽ proceſſus:licet tut.vel cura.interueniret à principio.ſ.in cõte. lit. ſi poſtea defuit in reliquo proceſſu:eo quia mortuus eſt:vt in l.ſi pręſes.j.qño & qñ iud.eadem ratiõe nõ debet valere ſi defuit:qa comparere noluit:vtroq; enĩ caſu minor eſt indefenſus.vñ Doc. diſtingũt aliter.ꝙ aut defuit in medijs cauſæ in quibus conſiſtit defenſio:vt inducẽdo teſtes.vel ĩſtrumẽta:& tũc nõ valebit ſentẽ tia.etiam ſi affuiſſet in principio.& etiã in ſentẽtia: qa verũ eſt di cere quod fuit defenſus.Quod aũt dixi de medijs cauſæ pcedit qñ nõ fuiſſent datæ dilatiões ſolitæ:vel datæ fuiſſent ſine curato re.Si aũt fuerũt datæ cũ curatore,licet infrà illas curator nõ com paruerit,ne probationem fecerit:nõ erit pp̃terea pceſſus nullus: quia nõ poteſt dici fuiſſe ĩdefenſus ſecũdùm Bald.qui ſubtiliter loquiẽ:ad quod facit l.properãdum.§.& ſi quidẽ.j.de iudi. Si aũt affuit curator in princ.& medijs cauſæ:ſed ſolũ defuit ĩ ſnĩa, fuit tñ legitimè citatus: tũc habereẽ pro præſente propter eius cõtu maciam:ideo ſnĩa nõ eſſet nulla.& hoc probaẽ ĩ l.quã allegat gl. j.de adul.l.quãuis ĩdubitati,nã & ſi cõparuiſſet, nõ potuiſſet aliã defenſionem facere quam fecerit:cum ſit cõcluſum in cauſa: & latæ ſint dilatiões.& tñ citatio quę fit ad audiẽdã ſnĩam, diciẽ fie ri ad defenſionẽ.& ſi nõ fiat,nõ valet ſnĩa:vt ĩ l.j.§.Item cum ex edicto.ff.quæ ſen.ſine ap.reſcin. Cõclude ergo quòd iſta lex ha bet locũ primò quãdo in nulla parte iudicij fuit legitimè defen ſus quia defuit curator in principio,medio,& fine. Idem ſi ĩ prin cipio tãtum.vt ĩ ſequẽ.quæſtio.glo.in verſic.[ſed quid ſi ĩ prin.] quia nõ fuiſſet legitimè inchoatum. Vnde reliqua quæ ſequunẽ nõ poſſunt valere:vt j.qui legi.per l.momentaneæ. Tertiò quãdo

a ¶Apoſtoli non fue runt petiti.Adde tex. & ibi Doct.in cle.ap pellanti.de appel.

a ¶ Tactis ſcripturis. Adde gl. in verbo tactis, in cle. vnica. de iureiu. Abb. in c. tuis q̃onibus. de reſti. do cto. in c. ſi. de iura. ca lũ. Doct. in c. ego. N. de iureiu.

affuiſſet in prin. ſed defuiſſet in medijs cauſæ. intelligẽdo tñ vt ſ. dixi. Quãdo aũt ſolũ in ſnĩa audiẽda defuiſſet, tunc ſi nõ fuiſſet citatus, nõ valeret: ſed ſi fuit citatus, & non comparuit, valet. Sed vltimò quærit gl. notãter. quid ſi tutor vel curator affuit in principio, & etiam in medio cauſæ: ſed in fi. ad ſentẽtiam audiẽdã nõ fuit citatus ipſe tutor vel curator: ſed ipſe minor cum alio curatore, qui non interuenerat in præcedẽtibus. Gloſ. videtur tenere quod valet. Bar. dicit hoc eſſe verum ſi cõparuit, quod facere potuit ratione vtilis iure inſtãtiæ ſibi acquiſiti ꝑ tutorẽ vel curatorem: ſed ſi nõ cõparuit, nõ valebit: quia nõ debebat ipſe citari: poſtquã litẽ nõ fuerat proſecutus: ſed ille penes quẽ erat directũ ius inſtãtiæ: quia cum eo fuerat iudiciũ agitatũ. per ea quæ no. in ſimili per eũdem Bar. poſt do. Lamber. de Rampo. in l. procuratoribus. ſ. de procura.

2 *An iſte titulus ſit hodie correctus, ut non poſſit peti reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam?*

LEX V.

1 IN rem. † Minor reſtituitur aduerſus ſnĩam latã cõtra defenſorem eius, ſicut aduerſus latam cõtra ſe. hoc dicit. Ratio dubitãdi erat hæc: quia verba edicti prætoris concedẽtis reſti. loquuntur de geſtis cum minore: vt in l. j. ff. de mino. Sed certè cum minore dicitur eſſe geſtum id quod eſt geſtum cum eius adminiſtratore legitimo i cã ꝑtinẽte ad ipm minorẽ: qa cẽſet geſtũ adminiſtratorio nomine l. poſt mortẽ. §. fi. ff. quãdo ex fac. tu. vñ iſta ſnĩa mitteretur executiõi cõtra ipſum minorem, vt in glo. hic. quæ incipit. [mãdaretur.] Sed cõtra de l. ſi creditor. ſ. ſi tu. vel cura. interue. Sol. ibi loquiẽ in cõtractu celebrato cum curatore, qui potuit celebrari proprio nomine curatoris, vl' adminiſtratorio nomine: & creditor habuit primum reſpectum, & nõ ſecũdũ. vnde nõ habet minorem obligatum. ſed hic cauſa pertineret ad minorem: iudicium ſuper illa agitatum nõ potuit agitari ꝓprio nomine, ſed

2 tutoris, nec alium reſpectum potuit habere pars aduerſa. † In gl. mag. ibi. [vnde dicũt hodie.] Pro declaratiõe op. ꝙ hodie iſte ti. ſit correctus. & ꝙ nõ poſsit peti reſtitutio aduerſus ſentẽtiam diffinitiuam: eo quia poteſt minor appellare. quod eſt remedium ordinarium: & debet facere ceſſare extraordinarium. vt in l. in cauſæ. la ij. ff. de mino. Et ſi dicatur facultas appellãdi, nõ durat vltra x. dies. & facultas, proſequẽdi nõ durat vltra annum, vl' ex cã biẽnium, ſed facultas petẽdi reſti. durat quadriẽnio. & ſic eſt melior reſtitutio quã appellatio. Reſpõdeẽ ꝙ hodie per l. fi. j. in qui. cau. in inte. reſti. nõ eſt neceſ. iſtæ præſcriptiões ipſo iure nõ currũt minori. & ſic ſemꝑ poterit appellare. & appellationem poterit proſequi quouſq; durat minor ætas. gl. tenet cõtra. ꝙ nõ corrigatur. & primò dicit nõ eſſe verum ꝙ hodie præſcriptiões iudiciales nõ currãt. imò currũt per l. properãdum circa fi. j. de iudi. & ſic vtilior eſt reſtitutio quã appellatio. Doct. dicũt ꝙ illa l. properãdum. loquiẽ in tẽpore præfixo inſtãtiæ: quod ideo currit minori etiam hodie. qa in perẽptiõe inſtãtiæ modicum vertitur prę iudicium: cum ius nõ pereat. Nos loquimur in tempore appellatiõis vel reſtitutiõis petẽdæ. ꝙ ſi curreret, magnum inferretur ꝑiudicium. quia ſnĩa lata cõtra minorem trãſiret in rem iudicatã. & ſic periret ius eius: ideo videtur ꝙ nõ currãt, ſicut & aliæ præſcriptiões extraiudiciales per d. l. fi. In hoc Bart. videẽ diſtinguere. an minor habeat curatorem: & tunc currãt dicta tempora, ſed recuperabit à cura. an nõ habeat, & tũc ipſo iure nõ currãt. præſuppoſito aũt ꝙ nõ currãt ipſo iure, adhuc eſt vtilius minori poſſe reſtitutionem petere ad totam cãm, quã appellare, aliãs petere reſtitutionem ad appellãdum: quia cum appellat, neceſſe habet adire ſuperiorem cũ ſumptibus & expẽſis, ſed cum petet reſti. ſecus. quia põt eã petere corã eo. ſi eſt ordinarius. aſsignãt etiã doc. al's vtilitates: quod dic vt hic ꝑ eos. & iſta opi. cõmuniter teneẽ. vñ allegaẽ iſta gl. ꝙ qñ per remedium extraordinariũ plenius ꝓuidetur quàm per ordinarium poſſunt ſimul concurrere. ad hoc quo not. in l. j. §. j. de op. no. nun. & l. in prouinciali eo. titu.

Si aduerſus uenditionem &c. *Rubrica.*

2 *Iuramentum de iure ciuili qualiter debeat præſtari corporaliter, & ſic tactis ſcripturis? & de iure canonico uerbaliter, exceptis quibuſdam caſibus.*

1 *Iuramentum an tollat beneficium retractan. contractum, in quo interuenit dolus aduerſarij?*

LEX I.

1 SI minor. † Iuramentum minoris de non ueniendo contra contractum, tollit ſibi beneficium reſtitutionis in integrum. h. d. ſecundùm intellectum omnium, & ſic loquitur quando contractus erat validus: tamen competebat reſtitutio propter læſionem: vt conueniat materiæ, in qua ſituata eſt. ſi verò contractus eſſet inualidus: quia non interueniſſet decretum iudicis. vbi erat neceſſarium: vt in alienatione rei immobilis, vel non interueniſſet authoritas curatoris, cum ipſum haberet: & ſic eſſet ipſo iure tutus minor: tunc iſta lex nihil ſtatuit in hoc: quia non conueniret materiæ ſecundũ opi. Bul. & ſic nihil operaretur iuramẽtũ: nec redderet contractũ aliquem: imò eſſet nullum: ſicut ipſe contractus per l. non dubiũ. ſ. de legi. Glo. dicit ꝙ iſtud erat verũ ante aut. ſacramenta, quæ ſequitur. nam illa addit vt prædicto caſu debeat iuramentũ ſeruari, cũ generaliter loquitur ꝙ nõ poſsit retractari: ita retractaretur dicendo nullum, ſicut petendo reſtitutionem in integrũ. prima tñ retractatio eſſet facti potius quàm iuris: quatenus de facto proceſsiſſet, ſed ſecunda dicitur retractatio iuris: quia de cõtractu valido facit nullum in effectu. verbũ aũt illud quod non retractetur, comprehendere põt vtranq; retractationem, & hæc eſt intentio glo. Ratio huius legis eſt: quia iuramentum repręſentat eũ maiorem: & licet non ſit maior: verè eſt tñ fictè: & hoc ſufficit. vt non detur reſti. vt patet. j. de his qui ve. æta. impe. vbi maior xx. annis impetrauit veniã ætatis: & ſic fingitur maior xxv. licet non ſit: & nõ reſtituiẽ aduerſus contractũ, ſicut

2 ſi verè maior eſſet. † In ſecunda gl. in verbo. [corporaliter.] Dic ꝙ procedit de iure ciui. ſed de iure ca. ſunt quidam caſus in quibus requiritur ꝙ iuramentũ corporaliter præſtetur. i. tactis ſcri-

a pturis: ᵃ aliàs non valeret, inter quos iſte caſus non eſt: & ideo iuramentũ etiã verbaliter præſtitũ eſt ſeruandũ de iure ca. in caſu noſtro. & de hoc vide glo. in cle. j. de hæreti. ſuper verbo tacta. &

3 in c. vt circa. de elec. lib. vj. ſuper ver. corporaliter. † In gloſ. fi. ibi. [ſed ibi fuit dolus ex altera parte, hic non.] dic iſta eſt vera. & cum ea iunge vltimã ſol. Azo. quæ non eſt diuiſa ab iſta: ſed iſtã declarat. Nam qñ interuenit dolus aduerſarij, tunc non interueniente iuramento retractaretur contractus de iure cõmuni, non ſolũ ſi fuiſſet celebratus à minore, ſed etiã à maiore: vt in toto tit. de dolo propter iuſtitiam naturalẽ, non ex aliquo priuilegio. Iuramentũ ergo non tollit beneficiũ retractandi: vt in l. ſi ex falſis. ſ. de tranſac. Sed qñ non interuenit dolus aduerſarij. tũc de iure cõmuni non retractatur ſi non interuenit iuramentũ, ſed ex priuilegio ætatis bene retractatur: ſiue contractus fuerit validus, & in eo fuit læſus per beneficium reſti. in integ. ſiue fuit inualidus: quia nõ interuenit decretũ prætoris; quod debebat interuenire, vel non interuenit authoritas curatoris: & totum hoc cõceditur minori in priuilegium ætatis. iſtud ergo priuilegiũ de facili tollitur per iuramẽtum: & hoc vult dicere Azo. in ſua ſolu facit. ff. de accuſa. l. illud ſciẽdum. la. ij. & l. eius militis. §. ſi militia. de teſta. mi. vbi potentius eſt ius commune quàm priuilegium. & illa l. & etiam iſta glo. ad hoc allegantur.

2 *Leges quæ requirunt in alienatione rei minoris decretum, uel curatoris authoritatem quod hodie intelligantur niſi fuerit iuratum de non ueniendo contra.*
3 *An hæredes minoris iurantis poterunt uenire contra tale iuramentum?*
4 *Quod dicitur de iuramento minoris, non habet locum quando prælatus iurat non uenire contra contractum damnoſum eccleſiæ.*
5 *Iuramentum quando contineẽ religionem, quòd magis uitietur per metum: & an debeat peti abſolutio ab epiſcopo antequam quis contraueniat? & uide. nu. 11.*
6 *Non ualet iuramentũ de non accuſando aliquem de maleficio commiſſo, uel cõmittendo.*
Iuramentum impuberis quando teneat, & quando non?
Proximus pubertati dicitur quis poſt annum decimum cum dimidio.
7 *Iuramentum, an ualidet contractum nullum ipſo iure?*
8 *Quid addat ius canonicum ad iſtam autenticam: & quid requiratur de iure canonico, ut debeat ſeruari iuramentum. & nu. 9.*
9 *Quando de iure canonico debeat peti abſolutio à iuramẽto, ut quis poſſit cõtrauenire?*
10 *Si minor uendidit rem immobilem ſine decreto, & fuit deceptus ultra dimidiã iuſti pretij, cum tanquam minor poſſit dicere contractũ nullũ, & tanquam deceptus etiam ſi eſſet maior poſſet petere ipſum reſcindi, ſi iurauit ſimpliciter non uenire contra, an expellatur ab utraque expugnatione?*
11 *An per ſtatuta terrarum poſſint tolli uires iuramenti: & annihilari?*
12 *Quando minor uel melior iurauit de non ueniendo contra, an ſit neceſſe quòd certioretur de modis per quos poſſunt uenire contra?*